

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 376 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari.....	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari.....	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarning tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellastirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati.....	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Soliqova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
Mirxoliqova Charos Xabibullaevna	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
Muzafarov Muxammadali Maxsudovich	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
Yadgarova Surayyo	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
Бахтияр Катибжанович Саттаров	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
Джалилова Феруза Намазовна	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
Zuhridin Azizov	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиник Синсиннати, США)	222
Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	
Поэтапное вовлечение детей с расстройствами аутистического спектра в дошкольное инклюзивное образование: комплексный анализ научно-теоретических и практических подходов	234
Сабина Рагимова Ровшан кызы, Айсель Масимова Арастун кызы	
Umumta'lim maktablarida fizika fanini o'qitish metodikasini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishni boshqarishni takomillashtirish	245
Allaniyazova Bibigul Sarsenbay qizi	
Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish savodxonligi darslariga kreativ fikrlash asosida tayyorlash	248
Botirova Jumagul Chori qizi	
Boshlang'ich sinflarda fanlarni o'qitish metodikasini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishni boshqarishni takomillashtirish	254
Kaypova Gulnara Muratbaevna	
Umumta'lim maktablarida tabiiy-ilmiy savodxonlik ko'nikmalarining rivojlantirish masalalari	257
Davletova Hamida Xasan qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini ma'naviy axloqiy ruhda tarbiyalashning psixologik jihatlari	261
Fayzullayev Ermat Majidovich, Ortiqova Mashxura	
Orkestr va ansamblarning fan sifatidagi o'rni va tarbiyaviy ahamiyati	265
Fayzullayev Ermat Majidovich	
Maktab fizika darslarida interaktiv dasturlar va simulyatorlardan foydalanish metodikasi	269
Xayriddinova Malikaxon Qodirxon qizi	

Musiqada midi musiqiy cholg'ularning raqamli interfeysi.....	274
<i>Omonov Xasanxon Sulaymonovich</i>	
Karyera o'sishida gender tafovutlarning ahamiyati.....	277
<i>Yulchiboyeva Nazokatxon Iqboljon qizi</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining kreativlik sifatlarini rivojlantirishga ta'sir etuvchi pedagogik omillar	283
<i>Omonov Xasanxon Sulaymonovich, Normuradova Nafisa Kuchkarovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik tarbiyasi – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida	287
<i>Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Marjona Atoyeva Ismat qizi</i>	
Ilk yoshdagi bolalar psixologiyasi va rivojlanish xususiyatlari.....	291
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Ne'matjonova Gulzira Ne'matjon qizi</i>	
Jadid pedagogik tafakkurida "o'qituvchi" fenomeni.....	294
<i>Xushbokov Oybek Uralovich</i>	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida savol berish malakalarini shakllantirish	296
<i>Erhanova Nasiba Absayitovna</i>	
Musiqiy ta'limda xalq va zamonaviy qo'shiqlar vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning etnomadaniy komponentlarni shakllantirish	298
<i>Qurbanova Muslima Shavkatbek qizi</i>	
Umumta'lim maktablari o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini tarkib toptirish metodikasi (biologiya fani misolida).....	300
<i>Akmalova Farida Dilmurod qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda adaptiv ta'lim texnologiyalari yordamida bolalar ijodkorlik ko'nikmasini shakllantirish mazmuni.....	304
<i>To'xliboyeva Zuxra Abdumutal qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi iqtidorli bolalar bilan ishlashda ta'lim texnologiyasi	308
<i>Xudoyberdiyeva Durdona Baxodir qizi</i>	
Pedagogik-psixologik qarashlarda otaning oiladagi o'rni haqidagi tasavvurlarni shakllantirish dinamikasiga oid fikrlar talqini.....	311
<i>Karshiyeva Dilafuz Suyunovna, Maxamatova Munisa Mamirzo qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz tilini o'qitishning nazariy va amaliy asoslari	314
<i>Axmatqulova Maxfuza Shuhrat qizi</i>	
Integrativ yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarda interpersonal intellekt ko'nikmalarini rivojlantirish ...	318
<i>G'ulomova Oychehra No'monjon qizi</i>	
Etnomadaniy qadriyatlarni integratsiyalashgan ta'lim jarayonida maktabgacha yoshdagi bolalarga singdirishning samarali yo'llari	321
<i>G'ulomxo'jayeva Mushtariy Elmurod qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida grafik organayzerlardan foydalanish	324
<i>Iroda Isroilova</i>	
Buxoro iqlimi va tabiiy resurslaridan samarali foydalanish: ekologik va fizik-geografik yondashuv	329
<i>Mardonova Saodat Muzaffarovna</i>	
Effective Traditional and Innovative Approaches in English Language Teaching: Evidence From EFL Classrooms	333
<i>Yuldoshev Khaydarbek</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining lug'at boyligini rivojlantirishda lingvopedagogik yondashuvning nazariy-metodologik asoslari.....	336
<i>Allayarova Sojida Umirzakovna</i>	
Механизмы использования цифровых педагогических технологий для обеспечения непрерывности образовательного процесса учащихся начальных классов в условиях длительного лечения	339
<i>Турсунова Д. З., Холлиева Н. Х.</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'tkazilgan o'yin faoliyatlarini bolalar ovozi talaffuzining takomillashuviga ta'siri	342
<i>Kattaxo'jayeva Shaxlohon Bohodirovna</i>	

O'qituvchilar tayyorlashda pedagogik innovatsiyalar va milliy kontentni integratsiya qilish strategiyalari ...	344
<i>Rahmatova Feruza Qudrat qizi</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash jarayonini tashkil etishda tizimli yondashuv	348
<i>Abdusamatova Nargiza Jamoliddinovna</i>	
Moliyaviy savodxonlik asoslarini shakllantirish uchun "Tejamkor bola" o'yinli ta'lim faoliyatini asosida ishlashni takomillashtirilish.....	352
<i>Rizayeva Munisxon Maxkamovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida byudjet hisobi standartlariga (BHS) muvofiq buxgalteriya hisobini tashkil qilish va yuritish tartib-qoidalari.....	356
<i>Boltayev Ahmad Rustamjonovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari moliyaviy munosabatlarning huquqiy asoslari	359
<i>Boymuradov Normurod Abdusadikovich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishning metodologik asoslari.....	362
<i>Ma'rufov Mansurbek Musajonovich, Xonimov Mirqosim Samatqul o'g'li</i>	
O'smirlarda liderlik xususiyatlarini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	367
<i>Salayeva Dilafruz Buranovna</i>	
Pedagog nutq madaniyatining milliy va umuminsoniy qadriyatlarga ta'siri.....	370
<i>Toshtemirova Nigina Normurod qizi</i>	
Новые методы обучения устному переводу студентов-переводчиков.....	373
<i>Уринбаева Дилдора Утепбергеновна</i>	

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKIOTLARI MOLIYAVIY MUNOSABATLARNING HUQUQIY ASOSLARI

Boymuradov Normurod Abdusadikovich
MTTDMQTMOI mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida moliyaviy munosabatlarning huquqiy asoslari tizimli ravishda tahlil qilinadi. Ushbu munosabatlar davlat byudjeti, mahalliy byudjetlar va byudjetdan tashqari manbalar hisobidan amalga oshiriladi va qonunchilik bilan tartibga solinadi. Moliyaviy munosabatlarni tartibga soluvchi asosiy huquqiy normativlar – O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, Byudjet kodeksi, Soliq kodeksi, Mehnat kodeksi va Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksdir. Mazkur kodekslar maktabgacha ta'lim tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini, hisobdorligi va shaffofligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqotda moliyaviy resurslardan maqsadli foydalanish, xodimlar ish haqi va rag'batlantirish to'lovlari, byudjetdan tashqari mablag'lar, shuningdek rahbarlar zimmasidagi moliyaviy mas'uliyat masalalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, moliyaviy munosabatlar, huquqiy asoslar, byudjet, moliyaviy barqarorlik, hisobdorlik, shaffoflik.

Abstract: The article provides a systematic analysis of the legal foundations of financial relations in preschool education institutions. These relations are implemented through the state budget, local budgets, and extra-budgetary sources, and are strictly regulated by legislation. The main legal frameworks governing financial relations include the Constitution of the Republic of Uzbekistan, the Budget Code, the Tax Code, the Labor Code, and the Code of Administrative Liability. These regulations play a crucial role in ensuring the financial stability, accountability, and transparency of preschool education institutions. The study addresses issues such as the targeted use of financial resources, employee wages and incentive payments, the involvement of extra-budgetary funds, and the financial responsibilities of management.

Key words: preschool education, financial relations, legal foundations, budget, financial stability, accountability, transparency.

Аннотация: В статье систематически анализируются правовые основы финансовых отношений в дошкольных образовательных учреждениях. Эти отношения осуществляются за счет государственного бюджета, местных бюджетов и внебюджетных источников и строго регулируются законодательством. Основными нормативно-правовыми актами, регулирующими финансовые отношения, являются Конституция Республики Узбекистан, Бюджетный кодекс, Налоговый кодекс, Трудовой кодекс и Кодекс об административной ответственности. Эти акты играют важную роль в обеспечении финансовой устойчивости, подотчетности и прозрачности дошкольных образовательных организаций. В исследовании рассматриваются вопросы целевого использования финансовых ресурсов, начисления заработной платы и стимулирующих выплат работникам, привлечение внебюджетных средств, а также финансовая ответственность руководителей.

Ключевые слова: дошкольное образование, финансовые отношения, правовые основы, бюджет, финансовая устойчивость, подотчетность, прозрачность.

KIRISH

Hozirgi kunda maktabgacha ta'lim tizimini isloh qilish va uning samaradorligini oshirish davlat ta'lim siyosatida ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ta'lim tizimining boshlang'ich bo'g'ini sifatida maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolaning har tomonlama rivojlanishida, inson kapitali shakllanishida hamda jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida muhim o'rin tutadi. Shu bois, mazkur sohada moliyaviy resurslarni oqilona boshqarish, qonunchilikda belgilangan talablarga qat'iy rioya qilish va moliyaviy intizomni ta'minlash masalalari alohida ahamiyat kasb etadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining barqaror faoliyati ko'p jihatdan moliyaviy munosabatlarning to'g'ri tashkil etilishi va ularni tartibga soluvchi me'yoriy-huquqiy asoslarning mukammalligiga bog'liq. Davlat byudjeti,

mahalliy byudjetlar hamda byudjetdan tashqari manbalar hisobidan moliyalashtiriladigan ushbu tashkilotlarda mablag'larni rejalashtirish, taqsimlash va sarflash jarayonlari amaldagi qonun hujjatlari bilan qat'iy tartibga solinadi. Bu esa rahbar kadrlardan yuqori darajadagi huquqiy savodxonlik, moliyaviy mas'uliyat va boshqaruv kompetensiyalarini talab qiladi.

Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida moliyaviy munosabatlarning huquqiy asoslarini o'rganish, sohada amal qilayotgan asosiy kodekslar, qonunlar, Vazirlar Mahkamasi qarorlari va idoralararo me'yoriy hujjatlarni tahlil qilish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb vazifa hisoblanadi. Ayniqsa, mehnat munosabatlari, ish haqi va ijtimoiy kafolatlar, byudjet mablag'laridan maqsadli foydalanish, byudjetdan tashqari tushumlarni qonuniy jalb etish hamda rahbar kadrlarni tayyorlash va sertifikatlashtirish masalalari kompleks yondashuvni talab etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mazkur bobda maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatida moliyaviy munosabatlarni tartibga soluvchi huquqiy asoslar tizimli ravishda yoritilib, ularning amaliyotdagi ahamiyati ochib beriladi. Shuningdek, me'yoriy-huquqiy hujjatlarning o'zaro bog'liqligi, ularning moliyaviy barqarorlik va ta'lim sifatiga ta'siri ilmiy-nazariy nuqtai nazardan tahlil qilinadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari mamlakat ta'lim tizimining boshlang'ich bo'g'ini sifatida inson kapitalini shakllantirishda muhim ijtimoiy vazifani bajaradi. Bolalarning har tomonlama rivojlanishi, ta'lim sifati va tarbiyaviy muhitning barqarorligi bevosita mazkur tashkilotlarning moliyaviy ta'minlanishi hamda moliyaviy munosabatlarning qonuniy va samarali tarzda tashkil etilganligiga bog'liqdir. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida moliyaviy munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solish masalasi davlat ta'lim siyosatida ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Moliyaviy munosabatlar davlat, mahalliy hokimiyat organlari, ta'lim muassasasi, xodimlar, ota-onalar va boshqa ishtirokchilar o'rtasida byudjet mablag'larini shakllantirish, taqsimlash, qayta taqsimlash hamda sarflash jarayonida vujudga keladigan iqtisodiy-huquqiy munosabatlar majmuini ifodalaydi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mazkur munosabatlar davlat byudjeti, mahalliy byudjetlar va byudjetdan tashqari manbalar hisobiga amalga oshirilib, ular qonunchilik bilan qat'iy tartibga solinadi. Moliyaviy munosabatlarning huquqiy asoslari mavjud bo'lmasa, moliyaviy intizom, hisobdorlik va shaffoflikni ta'minlash imkoniyati yo'qoladi.

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida moliyaviy munosabatlarni tartibga solish Konstitutsiya normalariga tayanadi. Unda ta'lim olish huquqi kafolatlangan bo'lib, davlat ta'lim muassasalarini moliyaviy qo'llab-quvvatlash majburiyatini o'z zimmasiga oladi. Ushbu konstitutsiyaviy qoida maktabgacha ta'lim tashkilotlarini davlat byudjeti hisobidan moliyalashtirishning huquqiy poydevorini belgilab beradi.

Mazkur sohada moliyaviy munosabatlarning asosiy huquqiy asoslarini O'zbekiston Respublikasining Byudjet kodeksi, Soliq kodeksi, Mehnat kodeksi hamda Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi tashkil etadi. Byudjet kodeksi maktabgacha ta'lim tashkilotlariga ajratiladigan mablag'larni rejalashtirish, taqsimlash va sarflash tartibini belgilasa, Soliq kodeksi byudjetdan tashqari tushumlar va qo'shimcha xizmatlardan olinadigan mablag'larning soliqlar tortilish mexanizmlarini belgilab beradi. Mehnat kodeksi esa xodimlar mehnatiga haq to'lash, ijtimoiy kafolatlar, rag'batlantirish to'lovlari bilan bog'liq moliyaviy munosabatlarni tartibga soladi. Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeks moliyaviy intizom buzilgan holatlarda mansabdor shaxslar uchun javobgarlik choralarini belgilaydi.

TAHLILLAR VA NATIJALAR

Moliyaviy menejment – bu tashkilotning moliyaviy maqsadlariga erishish uchun pul mablag'larini boshqarish jarayonidir. U moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash, investitsiya qarorlarini qabul qilish va moliyaviy xavflarni boshqarishni o'z ichiga oladi.

Moliyaviy menejmentning asosiy vazifalari:

1. **Moliyaviy rejalashtirish va byudjetlashtirish.** Moliyaviy resurslarni taqsimlash va byudjetlarni yaratish.
2. **Naqd oqimlarni boshqarish.** Pul mablag'larining kirib-chiqishini nazorat qilish va likvidlikni ta'minlash.
3. **Investitsiya qarorlarini qabul qilish.** Moliyaviy barqarorlik va rentabellikni oshirish uchun investitsiyalarni baholash va tanlash.
4. **Xavflarni boshqarish.** Moliyaviy xavflarni aniqlash va ularni kamaytirish choralarini ko'rish.
5. **Moliyaviy hisobot va tahlil.** Moliyaviy natijalarni baholash uchun buxgalteriya balansi, daromadlar to'g'risidagi hisobotlar va pul oqimlari hisobotlarini tahlil qilish

Maktabgacha ta'lim tizimida moliyaviy munosabatlarni takomillashtirishga qaratilgan islohotlar Prezident farmonlari va qarorlari hamda Vazirlar Mahkamasining me'yoriy-huquqiy hujjatlari orqali amalga oshirilmoqda. Jumladan, davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirish tartibini belgilaydigan qarorlar, byudjet mablag'larini tejamonkorlik asosida sarflashga qaratilgan me'yorlar, rahbar kadrlarni tayyorlash va sertifikatlash tizimi hamda qo'shimcha pullik xizmatlarni tashkil etishga oid hujjatlar soha moliyaviy boshqaruvining huquqiy mexanizmlarini mustahkamladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini moliyalashtirish davlat byudjeti, mahalliy byudjetlar hamda byudjetdan tashqari manbalar hisobiga amalga oshiriladi. Byudjetdan tashqari mablag'lar ota-onalar to'lovlari, qo'shimcha ta'lim xizmatlari, homiylik mablag'lari, grantlar va ijtimoiy sheriklik asosida jalb etiladi. Qonunchilikda mazkur mablag'larning qonuniy jalb qilinishi, hisobga olinishi va sarflanishi aniq belgilab qo'yilgan bo'lib, ularning maqsadli ishlatilishi rahbar kadrlar zimmasiga yuklatilgan.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori moliyaviy munosabatlarni amalga oshirishda asosiy mas'ul shaxs hisoblanadi. U xarajatlar smetasining to'g'ri tuzilishi, byudjet va byudjetdan tashqari mablag'larning maqsadli sarflanishi, davlat xaridlarining qonunchilik asosida amalga oshirilishi, ish haqi fondi va rag'batlantirish to'lovlarinin adolatli taqsimlanishi hamda moliyaviy hisobotlarning ishonchiligi uchun javobgar hisoblanadi. Shu sababli rahbardan yuqori darajadagi huquqiy savodxonlik, moliyaviy bilim va boshqaruv kompetensiyasi talab etiladi.

Moliyaviy munosabatlarning qonuniy amalga oshirilishi davlat moliyaviy nazorati organlari, g'aznachilik tizimi, moliya organlari, ichki audit xizmati hamda jamoatchilik nazorati orqali ta'minlanadi. Nazorat jarayonlarida qonunbuzilish holatlari aniqlangan taqdirda rahbarlarga nisbatan intizomiy, ma'muriy yoki jinoiy javobgarlik choralari qo'llanilishi mumkin. Bu esa maktabgacha ta'lim tashkilotlarida moliyaviy intizomni ta'minlashning huquqiy kafolatlaridan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Shunday qilib, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida moliyaviy munosabatlarning huquqiy asoslari davlat byudjeti mablag'larini maqsadli, samarali va shaffof sarflashni ta'minlovchi kompleks tizimni tashkil etadi. Mazkur huquqiy tizimning izchil ishlashi ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligi, boshqaruv samaradorligi va ta'lim sifati oshishining asosiy sharti hisoblanadi. Rahbar kadrlar tomonidan me'yoriy-huquqiy hujjatlar mazmunining to'liq anglanishi va ularga tayanadigan boshqaruv qarorlarining qabul qilinishi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini barqaror rivojlantirishning muhim omilidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ–4312-son qarori bilan tasdiqlangan “2030-yilgacha maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi”.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 9-sentyabrdagi PQ–3261-son qarori “Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentyabrdagi PF–5198-son Farmoni “Maktabgacha ta'lim boshqaruv tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”.
4. Кузнецова С.В., Илченко А.Н. (2008). Проблемы финансирования дошкольных образовательных учреждений. Современные наукоемкие технологии, №4, стр. 170–172.
5. Янсон М.М. (2021). Источники финансирования модернизации материально-технической базы государственных бюджетных общеобразовательных и дошкольных образовательных учреждений в г. Санкт-Петербург. Молодой ученый, №2 (344), стр. 288–292.
6. Jumayev N.X., Raxmonov D.A. (2018). Oliy ta'limni xususiy manbalar hisobiga moliyalashtirish: nazariya va amaliyot // “Iqtisodiyot va innovatsiyalar” elektron jurnali, T.: TDIU, 2018, №5.
7. Abdullaev A.F. (2019). Theoretical Bases and Peculiarities of Financing of Pre-School Educational Institutions. International Journal of Advanced Research in Science, Engineering and Technology, Vol. 6, Issue 6, pp. 9652–9656.
8. Abdullayev A.F. (2020). Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini moliyalashtirishni takomillashtirish. Iqt. fan. fals. dokt. (PhD) dissertatsiya avtoreferati. – Toshkent, 2020. – 61 b.
9. Abdullayeva N.Sh. The role of modeling in the development of coherent speech of senior preschoolers// International Conference “Process Management and Scientific Developments” Birmingham, United Kingdom 2019 B 91-95
10. Mamatkadirovna, A. K., Mamatkadirovna, N. K., & Burxonovna, A. C. Translation as a Special Type of Language and Intercultural Communication. JournalNX, 176-180.
11. O'roqovna, H. M., & Isomiddinovna, Z. Z. About Kutadgu Bilig And Its Interpretation In Foreign Languages. JournalNX, 185-188.
12. Karimova, A. M., & Sh, A. Z. The Problem Of Reflecting Nationality In Literary Translation. JournalNX, 428-432.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.